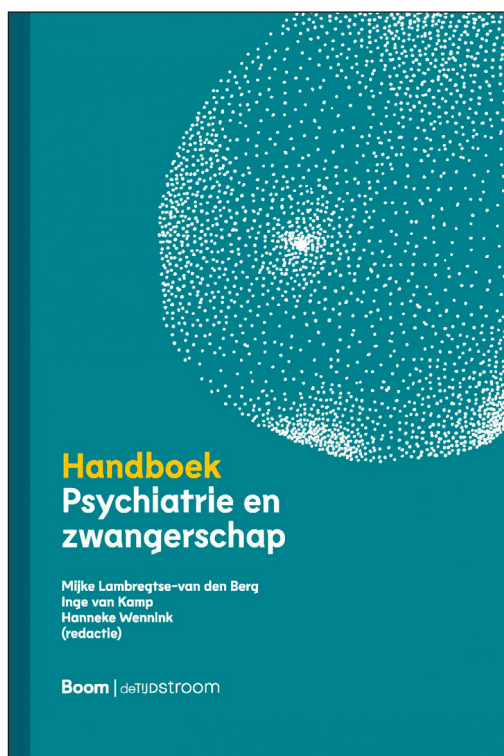

Handboek psychiatrie en zwangerschap

Mijke Lambregtse-van den Berg, Inge van Kamp, Hanneke Wennink, red.

Dit boek betreft de tweede herziene druk van het multidisciplinaire *Handboek psychiatrie en zwangerschap* uit 2015. De redacteurs zijn respectievelijk psychiater, gynaecoloog en kinderarts (np). Zij hebben met de hulp van meer dan tachtig collega's, werkzaam in Nederland en Vlaanderen, het boek een update gegeven met uitbreiding van circa 170 pagina's. Het bevat evidencebased informatie met heldere en praktische adviezen. De hoofdstukken zijn vergelijkbaar ingedeeld en ondanks de bijdrage van vele auteurs zijn de opbouw en de schrijfstijl van de meeste hoofdstukken heel vergelijkbaar en vlot leesbaar. Het handboek bevat zeven delen met ieder drie tot elf verschillende hoofdstukken. In het eerste deel worden psychiatrische aandoeningen besproken in relatie tot seksualiteit, ouderschap en de peripartumperiode. Het tweede deel beschrijft de effecten van stress en middelengebruik op zwangerschap, borstvoeding en het kind.

Over de effecten van psychofarmaca gaat het derde deel. Het vierde deel beschrijft de interactie tussen maternale psychische aandoeningen en kind. Het volgende deel gaat over kwetsbaarheden bij zwangerschap, waaronder transculturele aspecten en seksueel geweld. Het zesde deel beschrijft behandelstrategieën. In dat deel is er onder meer aandacht voor de organisatie van poliklinische zorg. Drie lokale voorbeelden van poliklinieken voor psychiatrie, obstetrie en pediatrie (POP-poli's) worden beschreven, evenals coaching bij subklinische klachten, groepsbehandeling en opname op de moeder-baby-unit. Het laatste deel bevat hoofdstukken over ethische en juridische aspecten rondom anticonceptie, verplichte zorg en ondertoezichtstelling in Nederland. Wellicht onbedoeld ontstaat daarbij enige overlap, zo wordt dezelfde uitspraak van de Hoge Raad uit 2022 in meerdere hoofdstukken besproken. De omvang van de update en het tijdsbestek van de opgenomen referenties verschilt per hoofdstuk. Het hoofdstuk over gedwongen zorg werd gezien de Wet verplichte ggz geheel herzien. Toch bleef de tekst over elektroconvulsie therapie (ECT) hetzelfde en zijn recente referenties over ECT bij zwangerschap uit najaar 2023 niet meer opgenomen. Het hoofdstuk over maternale suicide bevat daarentegen al een referentie uit 2024. De toevoeging van een nieuw hoofdstuk over autisme is betekenisvol. Zwangerschap, bevalling en ouderschap brengen veel veranderingen en prikkels mee, uitdagend voor mensen met autisme en dit hoofdstuk bevat bruikbare handreikingen over hoe daarmee om te gaan.

In het handboek is de ruimte voor individuele psychotherapie helaas bescheiden: daarover gaan slechts enkele pagina's – ten opzichte van zeven hoofdstukken over psychofarmaca. Verschillende vormen van psychotherapie zijn in de zwangerschap waarschijnlijk werkzaam, zonder nadelige effecten op de ongeborene, wat van belang is voor de klinische praktijk. Interpersoonlijke psychotherapie, cognitieve gedragstherapie, *eye movement desensitization and reprocessing* en hun wetenschappelijke evidentie worden in het handboek wel benoemd, maar er ontbreekt een uitgebreide uitleg over adaptatie aan de peripartumperiode, terwijl daar wel protocollen, best-practices en handboeken voor bestaan. Daarentegen is het hoofdstuk over groepsbehandeling zo praktisch dat men daarmee direct aan de slag kan. Enkele bescheiden punten van kritiek daargelaten, betreft het al met al een handboek dat in iedere spreekkamer van psychiater, gynaecoloog, kinderarts of huisarts op de plank zou moeten liggen. Deze professionals krijgen immers te maken met vraagstukken over seksualiteit, zwangerschap en ouderschap bij psychiatrische patiënten en dit boek is daarbij heel nuttig en praktisch bruikbaar.

Judith Godschalx-Dekker, psychiater/ seksuoloog, Almere

Boom, Amsterdam, 2024,
2e herz. druk
ISBN 978-90-244-5264-4
672 pagina's
€ 65,-